

УКРАЇНА

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

вул. Сумська, 64, м. Харків, 61002, тел./факс (057) 700-21-05

E-mail: obladm@kharkivoda.gov.ua

28.08.2018 № 0109/2018
на № _____ від _____

Директорат регіонального розвитку
Міністерства регіонального розвитку,
будівництва та житлово-комунального
господарства України

*Щодо індексу регіонального людського
розвитку*

На виконання листа Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.07.2018 №9/36-253-18 та п. 3 Порядку проведення розрахунку індексу регіонального людського розвитку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 № 1029 (далі - Порядок), обласна державна адміністрація подає аналітичну записку про основні тенденції зміни значень показників, зазначених у додатку 1 до Порядку, за встановленою формою.

Додаток на 7 арк. в 1 прим.

Заступник голови обласної
державної адміністрації

М. ЧЕРНЯК

Юрій Шпарага 7052692

010094

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

про основні тенденції зміни значень показників, що застосовуються для розрахунку індексу регіонального людського розвитку

Харківська обласна державна адміністрація

(найменування органу, що подає інформацію)

Напрямок: Довге та здорове життя

Середня очікувана тривалість життя при народженні, років;

Загальний коефіцієнт приросту (скорочення) чисельності населення, на 1000 осіб наявного населення, проміле;

Коефіцієнт смертності від навмисного самоушкодження, на 100 тис. осіб наявного населення, просантиміле

1. За статистичними даними у 2013 році середня очікувана тривалість життя при народженні склала 72,14 років. Починаючи з 2014 року зафіксовано поступове зростання зазначеного показника, який у 2014 році склав 71,11 років, 2015 – 71,15 років, 2016 – 71,46 років, 2017 - 71,88 років.

За останні 5 років в області спостерігається тенденція до скорочення населення, загальний коефіцієнт якого на 1000 осіб наявного населення становив (в проміле) – 2013 рік: –2,6, 2014 рік: –2,2, 2015 рік: –4,6, 2016 рік: –6,4, 2017 рік: –2,7.

Коефіцієнт смертності від навмисного самоушкодження на 100 тис. осіб наявного населення протягом 2013-2017 років в області мав хвилеподібний розвиток: 2013-2014 роки – зменшення з 10,0 до 9,3 просантиміле, 2015 рік - збільшення до 10,2 просантиміле, 2016 рік - досягнення мінімального значення 8,5 та деяке збільшення у 2017 році до 8,7 просантиміле. Серед чоловіків зазначений коефіцієнт в 4-5 разів вищий ніж серед жінок (у 2015 році – 18,3 та 3,4, 2016 році – 14,5 та 3,4, 2017 році – 14,7 та 3,56 відповідно).

2. З 2014 року показник середня очікувана тривалість життя при народженні має тенденцію до збільшення, яке спостерігається як серед чоловічого, так і серед жіночого населення. У 2017 році показник у порівнянні з 2014 роком зріс на 0,77 року або 1,08%. Позитивно на значення показника вплинуло зниження смертності населення (2017 рік – 15,2 випадків на 1000 наявного населення проти 15,3 випадки у 2014 році, та 15,6 у 2015-2016 роках).

Станом на 01.01.2018 наявне населення області складало 2694,0 тис. осіб (з них міські мешканці – 2179,5 тис., мешканці сільської місцевості – 514,5 тис.), скоротилось у порівнянні з 2013 роком на 43,2 тис. осіб або на 1,6 %. Зменшення чисельності населення області відбулось виключно за рахунок природного скорочення (–69,3 тис. осіб), яке відбулось як у містах (–49,6 тис. осіб) так і у сільській місцевості (–19,8 тис. осіб). Водночас зафіксовано міграційний приріст на 26,1 тис. осіб.

Природний рух населення характеризувався зменшенням народжуваності у 2017 році в порівнянні з 2013 на 19,0% (у 2017 році народилось 21631 дитина, що на 5069 дітей менше ніж у 2013 році).

Поряд з цим, показник смертності у 2017 році хоча і зменшився на 2,4 % до 2014 року, однак до 2013 року збільшився на 3,6% (у 2017 році кількість померлих склала 40881 особу, що на 1416 осіб більше ніж у 2013 році).

Основними причинами смертності населення залишаються хвороби системи кровообігу (69,5%), новоутворення (14,6%) та зовнішні причини смерті (5,6%).

3. Для поліпшення демографічної ситуації та зазначених показників в області реалізується:

- комплексна Програма соціального захисту населення Харківської області на 2016 – 2020 роки (затверджена рішенням Харківської обласної ради від 17.12.2015 № 15-VII, зі змінами), яка передбачає підтримку найбільш незахищених верств населення, а саме тієї категорії громадян, які за віком чи за станом здоров'я або у зв'язку з ситуацією, що склалась на ринку праці, перебувають у скрутному становищі; забезпечення соціального захисту та підтримки інвалідів, ветеранів війни та праці, бездомних громадян та осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; покращення стану охорони, гігієни праці та виробничого середовища тощо;

- комплексна обласна програма «Здоров'я Слобожанщини» на 2017 – 2018 роки (затверджена рішенням обласної ради від 23 лютого 2017 року № 375-VII, зі змінами), яка передбачає реалізацію основних пріоритетів державної соціальної політики у сфері охорони здоров'я Харківської області;

- Урядова програма «Доступні ліки», в рамках якої створено реєстр лікарських засобів, що входять до програми реімбурсації (відшкодування вартості ліків державою), який налічує 198 препаратів, 32 з яких для пацієнтів є безкоштовними;

- заходи з профілактики травматизму невикробничого характеру в Харківській області (затверджуються щорічно), якими, серед інших, передбачено заходи щодо попередження самогубств та самоушкоджень.

Напрямок: Добробут та гідні умови праці

Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу, гривень

1. Упродовж останніх п'яти років спостерігається тенденція збільшення обсягу місцевих бюджетів.

Обсяг видатків місцевих бюджетів у 2017 році у розрахунку на 1 особу склав 11599,3 грн. У порівнянні з 2013 роком (4289,1 грн) видатки місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу в гривнях зросли у 2,7 разів.

2. Зростання видатків місцевих бюджетів пов'язане із збільшенням дохідної бази, досягнуте завдяки запровадженій фінансовій децентралізації.

3. Обласною державною адміністрацією здійснюються заходи, спрямовані на забезпечення виконання місцевих бюджетів області, щорічно затверджується План заходів щодо наповнення місцевих бюджетів області, економного і раціонального використання бюджетних коштів для виконання усіма учасниками бюджетного процесу.

Відношення середньої заробітної плати до мінімальної, разів

1. Співвідношення розміру середньої заробітної плати до мінімального протягом 2013-2016 років мало тенденцію до зростання (2,58, 2,58, 2,91, 3,09 рази відповідно).

У 2017 році таке співвідношення скоротилось порівняно з 2016 роком та складало по області 1,95, що більше ніж в середньому по Україні.

2. На зміну значення зазначеного показника вплинуло різке збільшення розміру мінімальної заробітної плати з 1 січня 2017 року, а також застосування нової методології визначення мінімальної заробітної плати, яка тепер забезпечується не лише тарифною частиною зарплати, а й іншими її складовими стимулюючого характеру.

3. З метою збільшення рівня оплати праці в області проводиться наступна робота:

- реалізуються заходи Територіальної угоди між Харківською обласною державною адміністрацією, Спільними представницькими органами сторін роботодавців та профспілок Харківської області на 2016 – 2018 роки, спрямовані на зростання рівня життя населення та оплати праці працівників області, а також спільна з Об'єднанням профспілок Харківської області робота, направлена на включення відповідних зобов'язань до колективних договорів;

- облдержадміністрацією розроблено заходи щодо підвищення рівня оплати праці на 2018 рік, організовано їх реалізацію в районах та містах області;

- реалізуються заходи Угоди між зацікавленими державними органами, Об'єднанням профспілок Харківської області про співпрацю з детінізації трудових відносин на 2018 - 2019 роки;

- при повідомній реєстрації колективних договорів здійснюється контроль за включенням до них зобов'язань щодо встановлення міжрозрядних (міжпосадових) співвідношень в оплаті праці, в тому числі з дотриманням вимог галузевих угод;

- щомісячно проводиться моніторинг рівня оплати праці на підприємствах, установах і організаціях області;

- питання рівня оплати праці розглядаються на засіданнях робочих груп з питань легалізації зайнятості та заробітної плати.

Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних, відсотків до кількості громадян, які мали статус безробітного протягом року

1. Протягом 2013-2017 років показник в Харківській області мав хвилеподібний розвиток: 2013-2014 роки – це збільшення з 44,7% до 46,0%, 2015 рік - зниження до мінімального значення (43,3%), 2016- 2017 роки – поступове зростання і досягнення максимального значення (50,3% у 2017 році).

2. Зростання рівня працевлаштування зареєстрованих безробітних протягом 2013-2014 років обумовлено, в першу чергу, прийняттям законодавчих змін у сфері зайнятості.

Зокрема, ухвалена з 1 січня 2013 року нова редакція Закону «Про зайнятість населення» дала серйозні повноваження та можливості для центрів зайнятості щодо сприяння працевлаштуванню на нові робочі місця недостатньо конкурентоспроможних громадян.

Крім того, зазначений Закон забезпечив стимулювання роботодавців та суб'єктів малого підприємництва створювати робочі місця для безробітних у пріоритетних видах економічної діяльності строком не менше ніж на два роки шляхом компенсації витрат у розмірі єдиного внеску на соціальне страхування за кожен особу.

Для підтримання конкурентоспроможності осіб старше 45 років на ринку праці з травня 2013 року розпочата видача ваучерів. Протягом 2013-2017 років понад 2,5 тисяч осіб одержали нову професію чи спеціальність, удосконалили свою професійну майстерність шляхом підвищення кваліфікації та отримали більше шансів до працевлаштування.

У 2015 році відбулося зменшення показника «Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних» по ряду економічних та внутрішніх факторів і причин:

1. Втрата економічних зв'язків з Росією, зниження попиту на продукцію спричинили падіння промислового виробництва або припинення діяльності значної кількості підприємств. З цих причин попит на працівників скоротився практично в усіх видах економічної діяльності. Загальна кількість вакансій, наданих роботодавцями області до служби зайнятості, у 2015 році склала 78,6 тис. одиниць, що на 1,3 тис. вакансій менше потреби у робочій силі у 2014 році.

2. Суттєві обсяги вимушеної неповної зайнятості. В режимі неповного робочого дня (тижня) працювали 63 тисячі працівників області, або 11% середньооблікової кількості штатних працівників.

3. Середньооблікова кількість штатних працівників області за 2015 рік становила 576 тис. осіб та, порівняно з 2014 роком, скоротилася на 31,8 тисяч.

4. Зросла кількість працівників, попереджених про заплановане масове вивільнення. 500 підприємств та організацій області проінформували службу зайнятості про заплановане масове вивільнення майже 36 тис. працівників, що на 21 тисячу більше, ніж у 2014 році.

5. Внутрішня міграція переселенців з Криму та Донбасу створила додаткове навантаження на регіональний ринок праці, ринок житла, соціальну інфраструктуру. У 2015 році на обліку в службі зайнятості перебувала найбільша кількість внутрішньо переміщених осіб – 3,0 тис. осіб (у 2016 році – 2,1 тис. осіб, у 2017 році – 1,9 тис. осіб). Загальні обсяги зареєстрованого безробіття в області були найбільшими за останні п'ять років і склали 93,3 тисяч.

Упродовж 2016- 2017 років зафіксовано поступове зростання рівня працевлаштування зареєстрованих безробітних. На його зріст вплинули, зокрема економічні та організаційні фактори і причини:

1. У 2017 році кількість підприємств, організацій, установ в області, порівняно з 2016 роком, збільшилась на 2,2 тисяч або 10,5%, обсяги реалізованої ними продукції зросли на 18,8%. Кількість пропозицій

роботодавців Харківщини становила майже 87 тисяч робочих місць (у 2015 році – 77 тисяч).

2. Поступове зростання рівня оплати праці (грудень 2015 року – 4653 грн., грудень 2016 року – 5499 грн., грудень 2017 року – 7447 грн.) сприяло підвищенню мотиваційної основи зайнятості населення області.

3. На базі Харківського обласного центру зайнятості запрацював інформаційно-консультаційний центр, в якому різні категорії громадян, роботодавці отримують якісні інформаційно-консультаційні послуги, у т.ч. із залученням громадських, волонтерських організацій та інших соціальних партнерів.

4. Для підтримки підприємницьких ініціатив та їх супроводу при кожному центрі зайнятості в Харківському регіоні відкрито консалтинговий центр.

5. Запровадження інноваційних підходів, сучасних сервісів, в тому числі електронних, які значно спрощують доступ до послуг служби зайнятості: (онлайн-співбесіда безробітних з роботодавцем, послуги відеорею вакансій, відео-резюме шукачів роботи, підбір персоналу на засадах рекрутингу, робота нового порталу державної служби зайнятості, отримання частини послуг служби зайнятості дистанційно).

6. Удосконалення форм та методів профорієнтаційної роботи з різними верствами населення (переведення семінарів в режим вебінарів, тестування в режимі он-лайн, надання профконсультацій по скайпу).

7. Запровадження профілювання безробітних та соціальний супровід під час пошуку роботи та після їх працевлаштування за підходом кейс-менеджменту.

8. Реалізація в області пілотного проекту «Рука допомоги» із залучення до роботи членів малозабезпечених сімей, що отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, та внутрішньо переміщених осіб. До проекту залучено понад 1,7 тисяч непрацюючих осіб: за сприяння служби зайнятості працевлаштовано майже 600 осіб, до громадських роботах залучено 300 осіб. Для виплати фінансової допомоги для організації власного бізнесу прийнято позитивне рішення по 79 особам, у тому числі по 16-ти суб'єктам господарювання.

3. Для забезпечення подальшого зростання показника зусилля органів влади та регіональної служби зайнятості, в першу чергу, буде зосереджено на реалізації наступних заходів:

- реалізації широкого спектру активних програм ринку праці, що включають підтримку пошуку роботи, стимулювання роботодавців для прийняття на роботу безробітних, професійне навчання, громадські роботи та інші роботи тимчасового характеру, програми підтримки підприємництва;
- подальший розвиток комунікацій з роботодавцями з метою формування банку вакансій, постійне його оновлення якісними пропозиціями роботодавців;
- розвиток підприємницьких ініціатив серед безробітних щодо започаткування ними власної справи у сфері малого бізнесу;
- налагодження ефективної співпраці з об'єднаними територіальними громадами для вирішення питань розвитку громад та забезпечення зайнятості їх жителів.

З метою сприяння зайнятості населення, координації зусиль служби зайнятості та органів влади і місцевого самоврядування у цій сфері, обласною державною адміністрацією розроблено Програму зайнятості населення Харківської області на період до 2020 року, яка була затверджена рішенням обласної ради від 01 березня 2018 року № 663-VII. Організовано її виконання.

Напрямок: Освіта

Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей віком три - п'ять років, відсотків до загальної кількості дітей такого віку

1. За даними Державної служби статистики України показник «Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей віком три-п'ять років, відсотків до загальної кількості дітей такого віку» у 2013 році становив – 80,8%, у 2014 році – 84,6%, у 2015 році – 85,2%, у 2016 році – 84,2%, у 2017 році – 85,4%.

2. На зміну показника (покращення динаміки) впливає створення додаткових місць шляхом відкриття закладів дошкільної освіти та додаткових груп у функціонуючих закладах.

3. Протягом останніх п'яти років в регіоні проводилась робота щодо впорядкування та розвитку мережі закладів дошкільної освіти: у 2013 році відкрито 22 заклади, у 2014 році – 8, у 2015 році – 11; у 2016 році – 8.

На виконання пункту 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 06 грудня 2017 р. № 871-р «Про затвердження плану дій на 2017-2019 роки поетапного створення додаткових місць у закладах освіти для дітей дошкільного віку» у Харківській області протягом 2017 року створено 2289 місць у закладах дошкільної освіти (план - 1951 місце) шляхом відкриття 18 закладів дошкільної освіти різних типів та форм власності та 53 додаткових груп у функціонуючих закладах. У 2018 році передбачено у закладах дошкільної освіти додатково створити 1664 місця.

Кількість випускників вищих навчальних закладів I-IV рівня акредитації, відсотків до загальної кількості населення у віці 25-70 років

1. За даними Державної служби статистики України показник «Кількість випускників вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, відсотків до загальної кількості населення у віці 25-70 років» у 2013 році становив – 3,2 %, у 2014 році - 2,9%, у 2015 році – 2,6%, у 2016 році – 2,2%, у 2017 році – 2,4%.

2. Факторами, що можуть впливати на коливання даного показника, є розширення можливостей на регіональному ринку освітніх послуг у сфері вищої освіти; фінансова спроможність громадян отримувати вищу (післядипломну) освіту за різними формами навчання (денна, вечірня, заочна, дистанційна) на контрактній основі; скорочення пільг для соціально незахищених категорій населення при вступі до закладів вищої освіти.

3. Протягом останніх п'яти років Департаментом науки і освіти облдержадміністрації спільно з Радою ректорів та директорів закладів вищої освіти в регіоні проводиться послідовна та цілеспрямована робота щодо створення рівних умов та можливостей для здобуття якісної вищої освіти громадянами області.

Заступник голови обласної
державної адміністрації

М. ЧЕРНЯК

